

Frimerke posten

Nr. 4/2019
Posten Norge
Frimerketjenesten

Frimerke nr. 2000 – Nordia 2019

Miniatyrark med frimerkehistorie.

NYTT MINIATYRARK Side 10

50 KR

FRIMERKE NR. 2000

SKANN KODEN
OG SE VIDEO

Sykelhistorie

NYE FRIMERKER Side 4

Kjæledyr på frimerker

NYE FRIMERKER Side 16

Mangler du noe til samlingen?

Fyll tomrom i samlingen med både nye og eldre frimerker.
Se også vårt utvalg av album og albumblader.
Besøk vår nettbutikk i dag.

 posten.no/frimerkebutikken

Kjære kunde!

Norges frimerke nr. 2000 ble utgitt i januar. 23. august ble samme frimerke utgitt i et miniatyrark til den nordiske frimerkeutstillingen NORDIA 2019.

På miniatyrarket er frimerket omkranset av tidligere utgitte norske frimerker som hver for seg representerer milepæler i norsk frimerkehistorie. Ved å skanne QR-koden på miniatyrarket kan en se en video om norsk frimerkehistorie. Magnus Rakeng er designeren bak denne utgivelsen.

Sykelhistorie var temaet på den andre utgivelsen 23. august. Fire forskjellige sykler står som representanter for norsk sykkelproduksjon. På hvert frimerke er det også korte tekster i mikroskrift om syklene eller brukerne av syklene. Det er Sunniva Djupedal i byrået ANTI som har designet frimerkene.

Frimerkets dag ble arrangert 5. oktober. Cecilie Sørgård er designeren bak de to frimerkene med kjæledyr, som ble utgitt denne dagen.

Vennlig hilsen

Halvor Fasting

Halvor Fasting
direktør

Innhold

NYE FRIMERKER

Sykelhistorie
Side 4

Frimerke nr. 2000 – Nordia 2019
Side 10

Kjæledyr
Side 16

HEGES SKRÅBLIKK
Side 22

NORSK POST PÅ MADAGASKAR
Side 32

NORDIA / FRIMERKETS DAG
Side 42

Posten Norge AS, Frimerketjenesten

Postboks 250
0510 OSLO

Besøksadresse:
Persveien 34/36, 0581 OSLO

E-post:
frimerketjenesten@posten.no
Internett: posten.no/frimerker
Telefon: +47 23 14 78 70
Telefaks: +47 23 14 78 00

Nordea Bank, Oslo
Kontonummer: 6003 06 35097
IBAN-nr.: NO25 6003 06 35097
SWIFT: NDEANOKK

Redaksjon: Arnfinn Skåle (redaktør),
Halvor Fasting, Rune Øyen.

Design: Posten Norge AS
Forsidefoto: © Camilla Kvien Jensen
Trykk: RKGrafisk

Prima Norsk

På min første DBS sykkel (1971 modell) sto det prima norsk bak på setet.

De fleste delene på sykkelen var produsert ved Jonas Øglænd sykkelfabrikk i Sandnes eller hos andre produsenter innenlands. Det som ikke var prima norsk på min DBS Special var torpedonavet i bakhjulet og Bosch-lykta med dynamo. I løpet av 1970-årene ble stadig flere deler på syklene fra DBS innkjøpt fra utlandet. Pedaler, seter, dekk og slanger var noe av det første som ble erstattet med rimelige importerte produkter, ofte av varierende kvalitet. På dette tidspunktet hadde Øglænd nærmere 90% av det norske sykkelmarkedet.

Starten

I slutten av 1890 årene var sykkelen i rivende utvikling. Kjededrift og luftgummihjul

hadde gjort sykkelen anvendelig for store deler av befolkningen. Men prisen på en sykkel var høy, den tilsvarte omtrent en årslønn for en vanlig arbeider. Drømmen om rask og individuell transport gjorde at det var stor interesse og etterspørsel etter sykler. De første norske sykkelfabrikkene ble etablert på slutten av 1890-tallet. Merker som National (Kristiania), Norge (Ådalsbruk), Normanden (Sandefjord) og Westby (Kongsvinger) så dagens lys før århundredskiftet.

For alle

Fram mot 2. verdenskrig sank prisen på sykler ned mot en månedslønn for en arbeider. Forhandlere lokket med kontrakter om delbetaling slik at det ikke skulle være noe

Jan Petter Brennsund driver med delesalg og en og annen restaurering ved «Den Rustne Eike» på Bislett i Oslo. Han selger originaldeler til sykler fra perioden 1890–1990 som man ikke kan kjøpe andre steder, og dekk og slanger i de rareste dimensjoner.

Forhandlere lokket med kontrakter om delbetaling slik at det ikke skulle være noe problem å kjøpe sykkel dersom man hadde inntekt.

problem å kjøpe sykkel dersom man hadde inntekt. Det var da etablert sykkelfabrikker i de fleste norske byer, fra Kristiansand i syd til Andøya i nord.

Merkevare

Variasjonen i navn på sykler var stor. Alt fra rene biografiske opplysninger om selgeren (IBS, Ivar Ballangsrud sport, Trondheim) til navn som symboliserer fart (Speed, Skien), styrke (Bjørn, Knut K Bjørndalen, Oslo), utholdenhet (Den Norske Løve, Lillestrøm), geografi (Torg-

hatten), eller slitestyrke (Elite). De fleste forhandlere hadde sitt eget merke på syklene de solgte. Dette gjorde hver enkelt sykkel til en rullende reklame for forretningen, samtidig som eieren lett kunne se hvor det var hjelp å få om sykkelen trengte reparasjon. Fram mot 1960 var det vanlig at forhandlere og sykkelverksteder bygde hjul og monterte sammen sykler fra løse deler. Delene kunne de selv produsere eller kjøpe fra grossist. Med økende timepriser for ansatte og sykler som

Foto © Sonja Evang

NY FRIMERKE- KUNSTNER

DEBUT: Sunniva Djupedal (f. 1980) er utdannet ved Kunsthøgskolen i Oslo og har en Master i design fra School of Visual Arts i New York. Hun har lang fartstid innen strategisk design og merkevarebygging for en rekke merkevarer i Norge og USA. Sunniva Djupedal er senior designer i ANTI, og har vunnet en rekke priser for sitt arbeid.

begynte å koste ned mot en ukeslønn ble dette etter hvert dårlig forretning.

Slutten

Jonas Øglænd sykkelfabrikk fikk i løpet av 1950- og 60-tallet stadig større markedsandel av de norskproduserte syklene. Fabrikken tilbød å levere sykler til forhandlere med det merket de måtte ønske. Plakaten «Norsk sykkelflora» er et eksempel på markedsføring fra Jonas Øglænd som viser noe av mangfoldet av sykkelmerker. Siste sykkel forlot

samlebåndet ved Jonas Øglænds sykkelfabrikk i år 2000. Da hadde det vært produsert over 10 millioner rammer ved fabrikken siden starten i 1906. I 1951 hadde fabrikken produsert den første millionen rammer. Etter år 2000 har det ikke vært laget mange sykkelrammer i Norge, men det finnes rammebyggere i landet som fortsatt kan lage en sykkel til deg om du vil.

Omfattende

Det finnes en rekke bøker og mindre trykksaker som om-

handler enkelte forhandlere og fabrikanter historie. Men det finnes ingen samlet skriftlig kilde som gir overblikk over mangfoldet i den norske sykkelproduksjonen siden oppstarten på slutten av 1890-tallet og fram til i dag. Det antas at det har vært mellom 200 og 300 sykkel-fabrikker i Norge gjennom tidene, og det har i alle fall blitt designet rundt 1300 forskjellige norske sykkelmerker.

TEKST: JAN PETTER BRENNISUND

NK 2011

Diamant landeveisracer frå Gresvig 1933.

Tekst i mikroskrift på frimerket:
«Vi kraup saman over styret. Vi passerte vogner og automobilar, løfta haka mot vinden, drivne av hovmod og glede over at motorkrafta var oss sjølve».

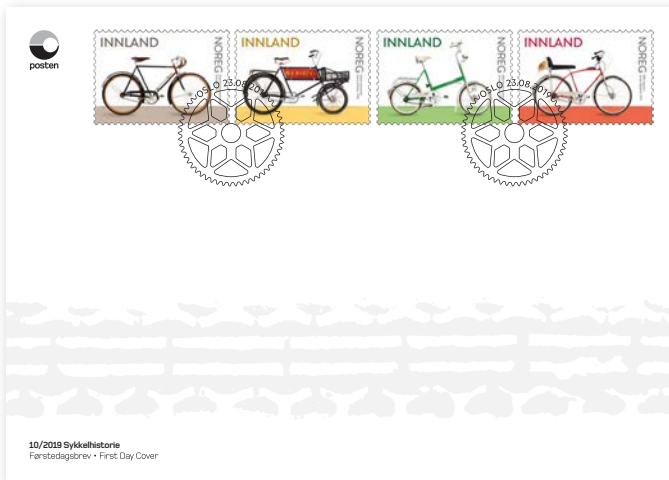

NK 2012

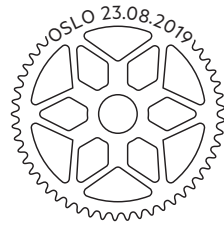
Ideal varesykel frå Hans Eriksen 1936.

Tekst i mikroskrift på frimerket:
«Før opningstid polerte eg ramma, skiltet, skjermene og styret. Som du skin, sa Olaf. Eg blei varm. Endeleg hadde ein som meg greidd å få seg jobb».

Sykelhistorie

◀ Førstedagsbrev kr 71,-

▲ Førstedagsstempel

Nummer: NK 2011 - 2014
 Motiv: Diamant landeveisracer, Ideal varesykel, DBS Kombi Butterfly, DBS Apache
 Design: ANTI, ved Sunniva Djupedal
 Foto: ANTI, ved Andris Søndrol Visdal
 Tekstar: ANTI, ved Kari Tinnen
 Verdiar: Kr 16,- (innland) x 4
 Type: Rull à 100 frimerke
 Opplag: 1 805 000 av kvart frimerke
 Trykk: Offset frå Joh. Enschedé Security Print, Nederland

NK 2013
DBS Kombi Butterfly frå Jonas Øglænd 1972.

NK 2014
DBS Apache frå Jonas Øglænd 1975.

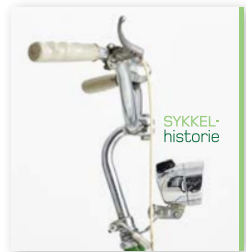
Tekst i mikroskrift på frimerket:
«Eg trilla ned til butikken med ei uventa
kjensle i brystet. I dag, tenkte eg, i dag er
gatene nyfeia».

Tekst i mikroskrift på frimerket:
«Eg festa vimpelen til bagasjen. Det hadde alltid
vore Tom, Kjartan og meg. I den rekkefølga.
Men så fekk eg sykkel!»

Dato: 23.08.2019

◀ Gullbrev kr 99,-

▲ Samlarsett kr 151,-

Salsprisar

Førstedagsbrev:	kr 71,-
Presentasjonsfoldar:	kr 80,-
Samlarsett:	kr 151,-
Gullbrev:	kr 99,-
Sett maksimumkort:	kr 92,-

3

2

1 5

2000 frimerker er passert

Av og til kan det være morsomt å se seg tilbake.

2000 frimerker høres mye ut, men når vi ser på land rundt oss er ikke dette veldig mange utgivelser på 164 år. I dag utgir Posten i underkant av 25 frimerker hvert år, og norske frimerker har et godt omdømme blant samlere både i Norge og utlandet.

Det første

Norges første frimerke ble utgitt i 1855, mens Norge var i union med Sverige. Unionskongen, kong Oscar I, ble vurdert som motiv, men det var riksløven som ble valgt. Kong Oscar I ble imidlertid motiv på norske frimerker allerede året etter. Norges første

frimerke hadde ikke landsnavn, men det var heller ikke nødvendig da frimerket de første månedene bare kunne brukes på post i Norge.

Posthorn

Siden 1872 er det utgitt mer enn 5,3 milliarder posthornfrimerker i Norge. Dette er verdens eldste frimerkemotiv fortsatt i bruk. Enkeltmerket med størst opplag er ifølge Norgeskatalogen et 10-øres frimerke fra 1909 (NK 100) med 546 514 367 solgte frimerker. Kunstneren bak posthornfrimerkene er arkitekt Andreas Friedrich Wilhelm von Hanno, og en titt i hans skisse-

Skisser fra Wilhelm von Hannos skissebok som viser forarbeidet til de første norske posthornfrimerkene sammen med et utvalg posthornfrimerker som er utgitt.

bøker forteller at også andre motiver ble vurdert før han bestemte seg for posthornet som motiv.

Graverte frimerker

Trykkemetodene på frimerker har variert opp gjennom historien, men det er de graverte merkene som betegnes som den virkelige frimerkekunst. Motivet graveres for hånd speilvendt inn i en stålplate i størrelse 1:1. Arbeidsdybden er mellom 0,005 og 0,080 mm dyp. Det er dybden på streken som avgjør hvor mye farge som kommer på frimerket. I Norge har vi hatt mange svært dyktige frimerkegravører, som Henry Welde, Knut Løkke-Sørensen, Sverre Morken, Martin Mörck og Arild Yttri.

Lillehammer 94

I år er det 25 år siden OL på Lillehammer. For oss i Posten var det uten tvil tidens frimerkefest. Vi fikk flere titusener nye kunder, og Bruno Oldanis frimerker vakte oppsikt over hele verden. En samler

jeg møtte et par år etter OL var fortsatt begeistret over den norske servicen. Han fortalte om en av mine kolleger som satt og stemplet post fra ei campingvogn på Hafjelltoppen. Det var så kaldt at stempelesverta frøs, men min kollega visste råd. Hver gang stempelet frøs varmet hun det på en liten panelovn nok til at sverta tinte, og stemplet videre til samlernes store begeistring.

Innovasjon

I mange år var frimerkene firkantede, eller til nød trekantede. I Norge har vi hatt både runde og hjerteformede frimerker, frimerker med lukt, frimerker hvor du kunne skrape frem et budskap og frimerker med meteorittstøv. Det er viktig at frimerkene følger med i utviklingen og kommuniserer sine budskap på nye måter, som f.eks. årets frimerker med QR-koder og hvor du ved hjelp av CEE-appen kan høre fossekallen på frimerket synge.

TEKST: ARNFINN SKÅLE

NK 2000

Nordmannen Carsten Borchgrevink foretar målinger i Antarktis under Southern Cross ekspedisjonen 1898–1900. På miniatyrarket er det vist et utvalg frimerker fra norsk frimerkehistorie.

Ved å skanne QR-koden på miniatyrarket med kameraet på din smarttelefon eller nettbrett blir du ledet inn til Postens nettsider hvor du kan se en video om norsk frimerkehistorie.

Frimerke nr. 2000 – Nordia 2019

◀ Førstedagsbrev kr 57,-

FRIMERKE
NR. 2000
OSLO 23.08.2019

▲ Førstedagsstempel

- Nummer: NK 2000
- Motiv: Carsten Borchgrevink
- Design: Magnus Rakeng
- Foto: Norsk Polarinstitutt
- Verdi: Kr 50,- (frankeringsverdi kr 42,-)
- Type: Miniatyrark på gummiert papir
- Opplag: 80 000 miniatyrark
- Trykk: Offset fra Joh. Enschedé Security Print, Nederland

Miniatyrarket har en tilleggsverdi på kr 8,- som går til finansiering av frimerkeutstillingen Nordia 2019.

Dato: 23.08.2019

Gullbrev kr 99,-

Samlersett kr 123,-

Salgspriser

- Førstedagsbrev: kr 57,-
- Presentasjonsfolder: kr 66,-
- Samlersett: kr 123,-
- Gullbrev: kr 99,-

Helsebringende kjæledyr

Det er mye kos med en hund eller katt, men visste du at kjæledyr også kan senke både blodtrykk og puls?

Er du blant dem som har trodd at personer som velger hund som kjæledyr, er ulike dem som velger katt? Da har du helt rett, ifølge forskere fra University of California. I en stor studie ble over tusen hunde- eller katteeiere spurt om hvordan de vil karakterisere sin egen personlighet, og hva slags emosjonelt bånd de har til kjæledyrene sine. Resultatene viste at eiere av katter er

mer kreative og eventyrlystne, men også mer engstelige og bekymrede. Hundeeiere derimot er mer utadvendte og selvsikre, men ikke så risikovillige. Forskerne hadde også en teori om at nevrotiske dyreeiere er mer oppmerksomme på dyrenes behov.

Bedre livskvalitet

Det eldste beviset man har for kjæledyr i Norge er den

I det hele tatt kan det se ut som om mange blir friskere av å dele tilværelsen med kompiser fra dyreriket.

såkalte varangerhunden, datert til mellom 5 000 og 7 000 år tilbake i tid. Den var nok først og fremst et nyttedyr, men fungerte sannsynligvis også som kjæledyr.

Man antar at det i Norge finnes ett eller flere kjæledyr i omkring 800 000 hjem. Forskning viser at dyrene kan påvirke menneskene positivt. Våre pelskleddede venner av den firbente sorten senker visstnok både blodtrykk og puls hos oss mennesker når vi kjæler med dem. Og det blir

stadig mer vanlig med såkalte terapihunder, det vil si hunder som brukes til terapeutiske besøk hos mennesker som er innlagt på sykehus, beboere ved sykehjem, fengsler og psykiatriske institusjoner.

Sunt for barn

Omfattende studier i barnepsykologi viser også at barn med kjæledyr har et bedre selvbilde – og lettere for å omgås klassekamerater. Dessuten er de flinkere til å tolke kroppsspråk, både hos

hunder og bestevenner. I det hele tatt kan det se ut som mange blir friskere av å dele tilværelsen med kompiser fra dyreriket. Man kan jo spørre seg om det ikke bare er slik at de sunneste menneskene tilfeldigvis også velger å skaffe seg dyr. Større studier viser nemlig at dyreeiere har bedre helse, selv når man tar andre fysiske og sosiale faktorer med i beregningen.

KILDER: FORSKNING.NO, WIKIPEDIA, TV2

NY FRIMERKE- KUNSTNER

BABYDYR: Cecilie Sørgård (f.1979) er en kunstner og illustratør fra Trondheim. Hun jobber digitalt, og i 2018 tegnet hun en serie med bilder av babydyr for barn. Dyrene smeltet hjertene til store og små rundt om i landet. Det ble starten på et eventyr. Sørgård driver i dag sin egen nettbutikk hvor hun selger alle sine kunsttrykk som plakater. Hun jobber i tillegg som frilans illustratør.

NK 2015
Norsk elghund

NK 2016
Norsk skogkatt

Kjæledyr

◀ Førstedagsbrev kr 39,-

Oslo 05.10.2019

▲ Førstedagsstempel

Nummer: NK 2015 - 2016
Motiv: Norsk skogkatt, norsk elghund
Design: Cecilie Særgård
Verdier: Kr 16,- (innland) x 2
Type: Hefter à 10 frimerker
Første opplag: 330.000 frimerker av hvert motiv
Trykk: Offset fra Joh. Enschedé Security Print, Nederland

Dato: 05.10.2019

◀ Gullbrev kr 99,-

▲ Samlersett kr 87,-

Salgspriser

Førstedagsbrev:	kr 39,-
Presentasjonsfolder:	kr 48,-
Samlersett:	kr 87,-
Gullbrev:	kr 99,-
Sett maksimumkort	kr 46,-

Et kjært kjæledyr

Å vokse opp med dyr er det beste som fins.

Jeg hadde mast lenge. Den sommeren jeg fylte åtte skjedde det endelig. Det var den siste i kullet, liten og pjuskete, svart med hvite labber og splitt i ansiktet. Kona på gården hadde spurt om jeg ikke bare skulle ta den med meg hjem. Jeg gikk derfra med en kattunge i en strikkelue. Det viste seg at de allerede hadde bestemt seg, jeg skulle få katt. Jeg var så glad, livets høydepunkt til da. Jeg døpte henne Zara og siden pappa mente det passet å slenge på Thustra het hun det også. Hun kom inn med mus og småfugler og fikk snart egne kattunger. Det var en fryd, jeg vet ikke hvem som var mest stolt av henne og meg. I bilen til hytta kastet hun opp og det hendte at vi ikke fant henne når vi skulle hjem. Pappa bannet og svor og måtte tilbake etter noen dager for å hente henne.

Så ble hun syk, men behandlingen virket ikke og jeg fikk oppleve hvordan det var å miste en dyrevenn.

Da jeg fikk egne barn tok det ikke mange år før problemstillingen meldte seg igjen. Mamma, kan jeg få katt? Eller hund? Motargumentene var i klart flertall, vi ville bli bundet, hundehår over alt, hva når valpen ble stor og ikke så morsom lenger. Men hun ga ikke opp. Det var rørende å se hvordan alle uke- og bursdagspenger gikk i hundesparebøssa. Etter tre år fikk hun drømmen oppfylt. Jack Russell terrieren ble raskt et familiemedlem som er med på alt vi gjør. Han er kompisen som er til stede for barna når de kommer hjem fra skolen, som trøster når noen er lei seg og som alltid er klar for lek hvis det er det som

gjelder. Som holder hagen fri for rotter og mus, passer på huset og virkelig er menneskets beste venn. Så får vi leve med at kriteriet fra mannen, den eneste som ikke ville ha hund, var at den skulle oppkalles etter en Premier League klubb. Come On You Spurs!

Hege Grubben

Hege er utdannet journalist og jobber som kommunikasjons-sjef i Posten Norge. Opprinnelig mosjøværing, men bor i Oslo. Hege ser med skråblikk på våre frimerkeutgivelser.

Noen du mangler?

Noen du mangler? Vi hjelper deg med å komplettere din Norgessamling, og viser deg hvor i Norgesalbumet frimerkene skal stå.

I denne utgaven av Frimerkeposten tilbyr vi frimerker utgitt i årene 1945-46 samt serien bruksmerker med kong Haakon VII som motiv. Frimerkene har plass på sidene 45, 45-46, 46.1 og 46.2 i Norgesalbumet fra Leuchtturm. For å gjøre det enkelt, har vi avbildet albumsidene med frimerker. På bildet har vi gitt hvert frimerke et nummer, som du finner igjen på bestillingskupongen i bladet. På denne måten kan du lett plassere frimerkene på riktig sted i albumet.

Benytt også anledningen til å skaffe deg frimerkene fra 2012, som nå er tilgjengelige i vår nettbutikk.

Bestill på posten.no/frimerkebutikken eller på vedlagte kupong.

NORGE

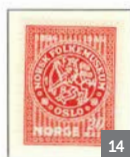
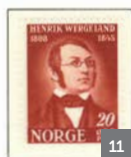
Norske Regjering i London
Norwegian Government in London

1945

NORGE

1945

1946

1945 Londonutgaven

1	NK 331	5 øre	2,00
2	NK 332	7 øre	3,00
3	NK 333	10 øre	2,00
4	NK 334	15 øre	13,00
6	NK 335	20 øre	4,00
7	NK 336	30 øre	17,00
5	NK 337	40 øre	14,00
8	NK 338	60 øre	14,00

1945 Henrik Wergeland død 100 år

9	NK 339	10 øre	3,00
10	NK 340	15 øre	9,00
11	NK 341	20 øre	3,00

1945 Norsk Folkemuseum 50 år

12	NK 343	10 øre	12,00
14	NK 344	20 øre	15,00

1945 Norges Røde Kors 80 år

13	NK 342	20+10 øre	8,00
----	--------	-----------	------

1946 Nasjonalhjelpen

15	NK 345	10+10 øre	6,00
17	NK 346	15+10 øre	6,00
18	NK 347	20+10 øre	7,00
19	NK 348	30+10 øre	20,00

1946 Wings for Norway

16	NK 349	15 øre	5,00
----	--------	--------	------

1950/57 Kong Haakon VII

20	NK 393	25 øre rød	6,00
21	NK 394	25 øre lillagrå	185,00
22	NK 431	25 øre grønn	12,00
23	NK 395	30 øre lillagrå	75,00
24	NK 396	30 øre rød	6,00
25	NK 410	30 på 25 øre	7,00
26	NK 397	35 øre karminbrun	140,00
27	NK 432	35 øre brunrød	50,00
28	NK 433	40 øre	15,00
29	NK 398	45 øre	20,00
30	NK 399	50 øre mørk olivenbrun	50,00
31	NK 434	50 øre lys olivenbrun	50,00
32	NK 400	55 øre guloransje	20,00
33	NK 401	55 øre blå	20,00
34	NK 402	60 øre	135,00
35	NK 435	65 øre	10,00
36	NK 436	70 øre	170,00
37	NK 437	75 øre	25,00
38	NK 403	80 øre	25,00
39	NK 438	90 øre	15,00

1946 Kong Haakon VII

40	NK 350	kr 1,00	20,00
41	NK 351	kr 1,50	50,00
42	NK 352	kr 2,00	390,00
43	NK 353	kr 5,00	300,00

NORGE

1946/57

Brukamerker - Haakon VII - — Definitive Series "Haakon VII"

NORGE

1946/57

Bruksmerker «Haakon VII» — Definitive Series «Haakon VII»

Frimerkeåret 2012

Nå har du muligheten til å skaffe deg frimerkene fra 2012.
Frimerkene bestiller du på posten.no/frimerkebutikken.

NK 1805-06	Norsk kunst
NK 1807	Personlege frimerke
NK 1808-09	Kongeparet 75 år
NK 1810	Norden ved havet
NK 1811-14	Personjubilee
NK 1815-17	Turistfrimerker
NK 1818-20	Norsk flyging 100 år

NK 1821-22	Norske fyrstårn
NK 1823	Hadeland Glassverk 250 år
NK 1824-27	Norsk populærmusikk – mannlige artister
NK 1828	Norsk Sykepleierforbund 100 år
NK 1829-30	Personjubilee
NK 1832	Riksantikvaren 100 år
NK 1833-34	Julefrimerker

Eksilfrimerker

–Hvorfor gjør ikke den norske eksilregjeringen i London det samme som den polske? Utgir egne frimerker for å femme det frie Norges sak!

Slik lød en forespørsel som ble sendt det norske informasjonskontoret i London under 2. verdenskrig. «–Ut fra en propagandamessig synsvinkel kan betydningen av tiltaket neppe overvurderes. Her får en sjansen til å gjøre hvert eneste norske brev i utlandet til en levende propaganda for det frie Norges sak!», skrev kontoret videre til Handelsdepartementet, som på sin side undersøkte om eksilregjeringen hadde anledning til å utgi og benytte egne frimerker når den oppholdt seg i et fremmed land. Resultatet av undersøkelsen ble at en slik frimerkeserie utelukkende kunne benyttes på norsk territorium, men både norske krigsskip og handelsskip kunne regnes som det så lenge de var i åpen sjø.

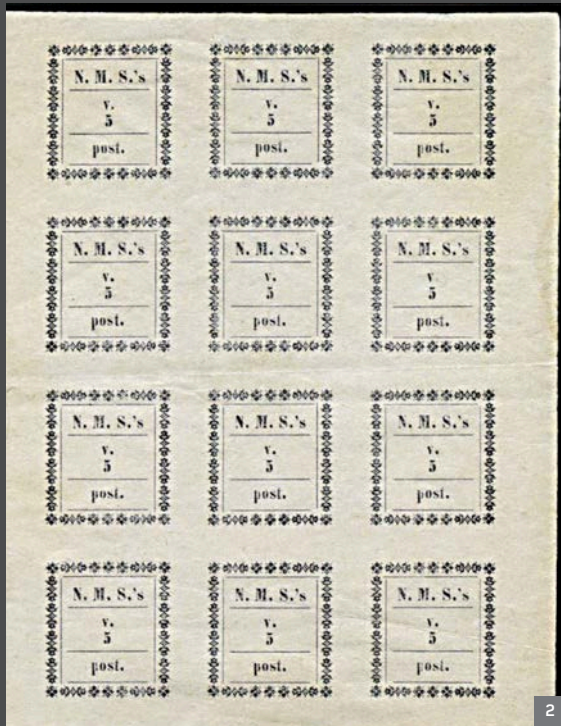
Grunnlaget var dermed lagt for de såkalte «Londonfrimerkene», og 1. januar 1943 forelå en serie frimerker i verdiene 10 til 60 øre. Frimerkene ble flittig brukt i hele serier på brev, spesielt fra skipene i handelsflåten. Frimerkene ble noe senere også brukt på Jan Mayen. Sammen med to nye valører, 5 og 7 øre, ble hele serien lagt ut for salg i det frigjorte Finnmark 30. april 1945. De ble godkjent for frankering i resten av landet ved frigjøringen 8. mai, og fra juli samme år ble de lagt ut til salg i hele Norge.

Som ekstra propaganda ble 4 000 sett overtrykt «London 17/5/43» samt et kontrollnummer. Disse ble solgt gjennom pressekontoret ved den norske legasjonen i Stockholm til inntekt for motstandsbevegelsen. Merkene er kjent stemplet, men de har aldri vært anerkjent av Posten som frankeringsgyldige. De er likevel populære blant mange samlere, og en ustemplet serie har i dag en katalogverdi på over 12 000 kroner.

1

1. Misjonsprest Jens Christian Thorvald Selmer, (1850-1930) skal i 1893 har foreslått innføring av porto og ble dermed «jordmor» til misjonens frimerker. Foto: Carl Kørner. Misjons- og diakoniarkivet. | 2. Helark v.5 fra første trykning. Ved senere trykninger var avstanden mellom merkene mindre. | 3. Blodtørstige Ranavalona I drev religionsforfølgelse. | 4. Gruppebilde utenfor Det Norske Misjonsselskaps trykkeri, Madagaskar, ca. 1900. Foto: Ukjent. Misjons- og diakoniarkivet. | 5. Fra Stavanger 6. april 1882 via Paris, Marseille, Mauritius, Tamatave og Antananarivo til pastor Lars Fredrik Minsaas som var i Fihasinana. Turen med lokale brevberere fra Tamatave til Fihasinana via Antananarivo tok minst to uker.

2

3

4

5

Norsk post på Madagaskar

Norske misjonærer har lenge hatt en omfattende virksomhet på Madagaskar, og i sin tid utga de også egne frimerker.

Med sine over 587 000 kvadratkilometer er Madagaskar i det indiske hav verdens fjerde største øy. Fra nord til sør er det nesten like langt som fra Lindesnes til Nordkapp.

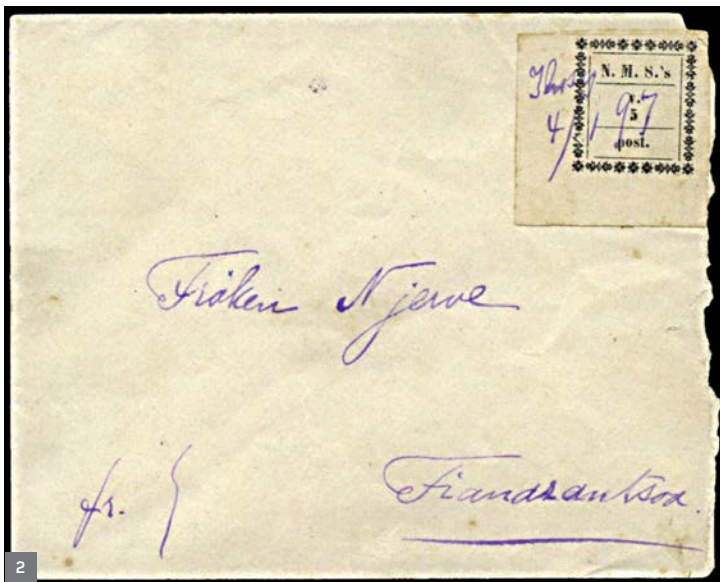
Blodtørstig

Forholdene for utlendinger og utenlandske misjonærer på øya var lenge både vanskelige og farlige, spesielt under dronning Ranavalona Is regjeringstid i perioden 1828-1861. Hun skal ha vært en av verdens mest blodtørstige kvinnelige herskere, og drev en storstilt religionsforfølgelse. Utenlandske misjonærer ble gjerne utvist og hun skal ha sørget for at rundt 150 000 omvendte innbyggere ble drept.

Etter hennes død i 1861 tok mer tolerante herskere over, og forholdene ble gradvis bedre for misjonærvirksomheten på øya.

Lot seg døpe

I 1843 sendte Det Norske Misjonsselskap sin første misjonær, Hans Paludan Smith Schreuder, til Zululand i Sør-Afrika. Han skal senere ha tatt initiativet til å etablere ny misjonsmark for den norske misjonen på Madagaskar. De første norske misjonærene kom dit i 1866, da John Engh, Nils Nilsen og Martinus Borgen etablerte den første misjonsstasjonen ved Betafo i Vakinankaratra-området, som misjonærene kalte Nord-Betsileo.

På denne tiden var det dronning Rasoherina som regjerte, og da hun døde og dronning Ranavalona II overtok tronen ble forholdene for misjonærene dramatisk bedret. Dronningen åpnet landet for utenlandske misjonærer og lot seg til og med døpe. I årene 1867-1871 kunne det dermed opprettes hele åtte norske misjonsstasjoner i Vakinankaratra-området, foruten stasjonen i hovedstaden Antananarivo.

Betydelig virksomhet

Det Norske Misjonsselskaps neste etableringer på Madagaskar kom i årene 1874-1878, da flere nye stasjoner ble anlagt i Betsileo, deriblant i Fianarantsoa som etter hvert kom til å bli et

senter for norsk misjon på Madagaskar. I perioden 1888-1894 ble det opprettet to stasjoner på øyas østkyst og flere stasjoner i Baralandet og i det som ble kalt Innlandet og mot Østkysten.

For uten å drive med misjon og bygging av kirker ved misjonsstasjonene, sørget misjonærene for at det ble opprettet skoler og sykehus på øya. Misjonen hadde et hjem for spedalske, et pikeasyl, en håndverks- og industriskole og et trykkeri.

I perioden 1894-1897 var totalt 98 norske misjonærer engasjert i arbeidet på Madagaskar, og det var opprettet 25 misjonsstasjoner. I 1896 var 619 skoler virksomme med 1 323 gassiske lærere og 48 643 registrerte elever.

3

1. Hans Paludan Smith Schreuder tok initiativet til norsk misjon på Madagaskar. Foto: Meyer Nicolaysen, Bergen. Misjons- og diakoniarkivet. |
2. Frankert med hjørneeksemplar v.5 fra første trykking, makulert «Ihoy 4/1 97». |
3. Dronning Ranavalona II lot seg døpe.

Trestripe v.5 som kvitterte for pakkeporto e.1 v.5, og var trolig festet til en pakke sendt til Antsirabe. Makulert «Ranomena 1/11-96». Eneste kjente forsendelse med mer enn ett merke.

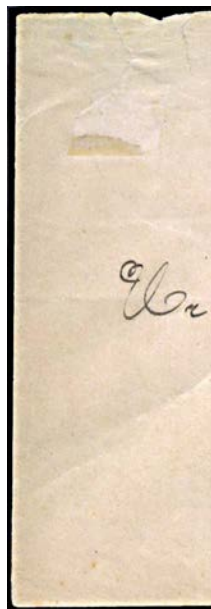
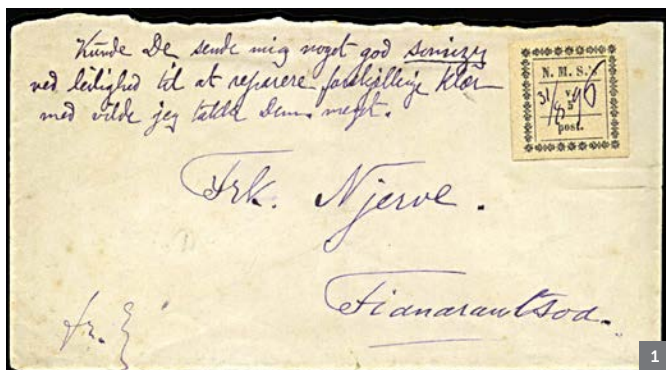
PÅLYDENDE

ERANAMBATRY: Den vanligste mynten i norsk misjonsområde var en fransk fem-franc som inneholdt sølv. Ved deling av mynten fikk man lavere verdier. Slike myntstykker ble kalt «eranambatry» etter vekten av frøet til en plante med navn «ambatry». Trengte man enda mindre verdier sammenliknet man vekten av spesielt store riskorn- «varidimiventry» med små myntbiter. Etter dette systemet var 1 eranambatry (e) det samme som 10 v varidimiventry (v). Pålydende «v.5» tilsvarte en mynt-del med samme vekt som fem store riskorn mens pålydende «e.1 v.5» tilsvarte en mynt-del med samme vekt som 1 eranambatry + 5 riskorn.

Regulær postbefordring

Både engelskmenn og franskmenn hadde interesser på øya og hadde postsystemer både innenlands og til utlandet. Men ellers kom de norske misjonærene til et land med dårlige og vanskelige kommunikasjoner. Misjonsstasjonene lå spredt og topografien var utfordrende. I begynnelsen måtte postbefordringen mellom misjonærene foregå improvisert med private brevbærere. Trolig rundt 1882 ble misjonens improviserte posttjeneste avløst av en mer regulær ordning, og brevbærerne fikk også lov til å ta med brev og mindre pakker fra andre personer til adressater langs rutene de brukte.

1. Frankert med v.5 andre trykking makulert 31/8-95 fra Ihosy til Fianarantsoa. Noteringen på konvoluttet forteller om mangel på sysaker! | 2. Verdien v.5 fra tredje trykking makulert med stempel «FIHASINANA 6 NOVEMBER XXX 1896 XXX». Eneste kjente avtrykk av stempelet stedets postfunksjonær laget på eget initiativ. | 3. Rekonstruert helark av merkene med engelsk pålydende. Begge verdier ble trykt på samme ark.

Misjonens første fartøy, barken «Elieser». Nederst på maleriet: «BARQUE ELIESER - CPT LANDMARK». Ukjent kunstner. Foto: Gustav Steensland. Misjons- og diakoniarkivet.

MISJONSSKIPET «ELIESER»

MISJON: Barken «Elieser» var Det Norske Misjonsselskaps første misjonsskip og ble innkjøpt i 1864. Nå var det slutt på «røffe» kommandoer og banning ombord. I stedet fikk man «hjemlig kristen husskikk blant både mannskap og passasjerer». Fartøyet seilte uassurert da det het at «tilliten til Gud krever av oss at vi overlater dette skip, som er ofret til hans tjeneste, til hans egen forsikring». Fartøyet seilte på Syd-Afrika og Madagaskar i 20 år inntil et nytt fartøy tok over.

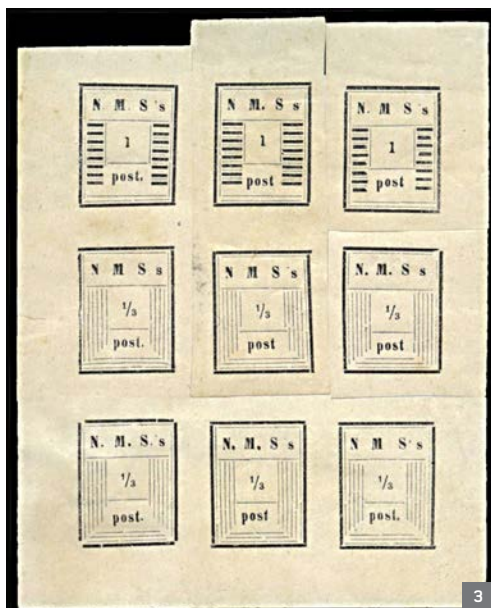
Vedtak om porto

For slike forsendelser ble det ikke betalt porto, da misjonen allerede betalte for posttransporten. Bruk av det engelske og franske systemet ble betalt av alle brukerne. I begynnelsen av 1890-årene hadde mengden post på misjonens posttruter økt kraftig, og denne posttjenesten var etter hvert også kostbar for misjonen. Samtidig fikk man beskjed fra hovedstyret i Det norske Misjonsselskap at gaveinntektene til misjonen var synkende og at utgiftene måtte skjæres ned.

Ved en konferanse på Madagaskar i 1893 foreslo misjonsprest Jens Christian Thorvald Selmer, som hadde sin virksom-

2

3

het på Madagaskar 1885-1896, «at sette porto for pakker og breve». Noen formell beslutning om frimerkeutgivelse ble ikke truffet, heller ikke beslutning om utgivelsesdag og opplag. Frimerker ble imidlertid nevnt i debatten på konferansen, og det var sikkert underforstått at betaling av porto skulle kvitteres ved frimerker pålimt forsendelsene. Beslutningene fra konferansen på Madagaskar ble bifalt av Hovedstyret i Det Norske Misjonsselskap ved brev til Madagaskar 14. desember 1893.

Frimerketrykking

Dette brevet nådde sikkert ikke Madagaskar før i begynnelsen av 1894, og trykking av frimerker kunne da begynne.

Merkene ble trykt ved misjonens eget trykkeri i Antananarivo under ledelse av pastor Mons Lønø. Det ble i alt trykt to frimerkeserier med to merker i hver serie, der den første serien hadde gassisk pålydende med forkortelsene «v.5» og «e.1 v.5», mens den andre serien trykt i 1896 fikk engelsk pålydende 1/3 og 1 penny. Merkene ble trykt i boktrykk med løse typer

på stivt blålig hvitt papir, tykt gulaktig hvitt papir eller tynt hvitt papir.

Frankrike sendte en invasjonstyrke til øya i 1895. Året etter ble dronningen avsatt og øya ble fransk koloni. I mai 1897 fikk misjonen brev fra den franske guvernøren, general Gallieni, om at bruken av misjonens frimerker ble forbudt.

ØRN GRAHM

er utdannet jurist, og er lidenskapelig interessert i frimerker. Han skriver om frimerker både i Norge og Norden, og hans artikler er også etterspurt i den engelskspråklige delen av frimerkeverdenen.

ALLE FANT FRAM

Frimerket til VM i orientering ble lansert i Mysen i juni. Fra venstre tidligere verdensmester Tore Sandvik, frimerke- direktør Halvor Fasting, direktør Per Bergerud i O-VM 2019 og ordfører Erik Unaas i Eidsberg kommune.

Helmax!

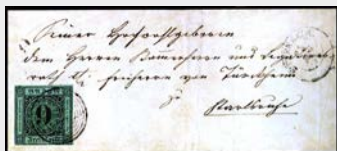
Olsenbanden er tidenes norske kinosuksess: 14 filmer som ble mislikt av kritikerne, men elsket av publikum.

OSLO PIX: 50 år etter at «Olsenbanden – operasjon Egon», kom i 1969 er Egon, Benny, Kjell, Valborg, og Dynamitt-Harry foreviget på frimerker som ble lansert på filmfestivalen Oslo pix i juni.

– Det er klart at vi måtte legge en plan i forbindelse med dette jubileet. Filmene om Olsenbanden er en viktig del av norsk filmhistorie. Generasjoner av nordmenn har moret seg over historiene om mesterforbryteren Egon Olsen og hans medsammensvorne, sier frimerkedirektør Halvor Fasting.

Egil Nyhus (til venstre) har tegnet motivene på Olsenbanden-frimerkene. Her viser han dem frem sammen med frimerkedirektør Halvor Fasting.

REKORD

Et brev med fargefeilen grønn 9 kreuzer fra Baden (se Frimerkeposten nr. 4/2018) ble i juni solgt for rundt 15,6 millioner kroner hos auksjonshuset Heinrich Köhler i Wiesbaden. Brevet stammer fra The ERIVAN Collection, som selges ved flere auksjoner i år.

Foto: Håvard Jørnstad

Fra venstre kommunikasjonsdirektør Elisabeth Gjølme i Posten, frimerkedesigner Camilla Kvien Jensen, Sohlbergs barnebarn Ragnhild Sohlberg og samlingsdirektør Stina Högvist i Nasjonalmuseet.

Harald Sohlberg 150 år

Frimerkene til kunstnerens jubileum ble presentert for Sohlbergs familie dagen før utgivelsen i juni.

KUNSTJUBILEUM: Harald Sohlberg er først og fremst kjent for sine landskapsmalerier – fargerike og vakre kunstverk med melankolske overtoner. Hans storslåtte maleri «Vinternatt i Rondane» med det magiske blå lyset er blitt kronet til Norges nasjonalmaleri.

Frimerkene, som begge har motiv fra Røros, i tillegg til Sohlbergs karakteristiske selvportrett, ble tatt godt i mot av familien, som på forhånd var spente på hvilke av kunstnerens mange flotte motiver Posten hadde valgt.

VM i orientering 2019

Orienterings- fest i Østfold

I august ble VM i orientering
arrangert i Østfold.

Posten var representert med dagskonvolutter
frankert med orienteringsfrimerket fra juni og
stemplet hver dag under mesterskapet.

Sett med seks konvolutter: kr 180,-

ÅPNINGSSERMONI
WOC 2019
SARPSBORG 12.08.2019

WOC 2019

KVALIFISERING
MELLOMDISTANSE
WOC 2019
SARPSBORG 13.08.2019

WOC 2019

FINALE
LANGDISTANSE
WOC 2019
SPIDEBERG 14.08.2019

WOC 2019

PUBLIKUMSLØP
MELLOMDISTANSE
WOC 2019
FREDRIKSTAD 15.08.2019

WOC 2019

FINALE
MELLOMDISTANSE
WOC 2019
SPIDEBERG 16.08.2019

WOC 2019

STAFETT
WOC 2019
SPIDEBERG 17.08.2019

WOC 2019

 Bestill på posten.no/frimerkebutikken
eller på vedlagte kupong.

Frimerkeutstilling

11/2019
Kr 123,-

Nordia 2019

Dersom du ennå ikke har bestilt konvoluttene fra utstillingen har vi fortsatt noen igjen.

Fredag 23. august ble det laget en konvolutt med Nordia-logo og -stempel.

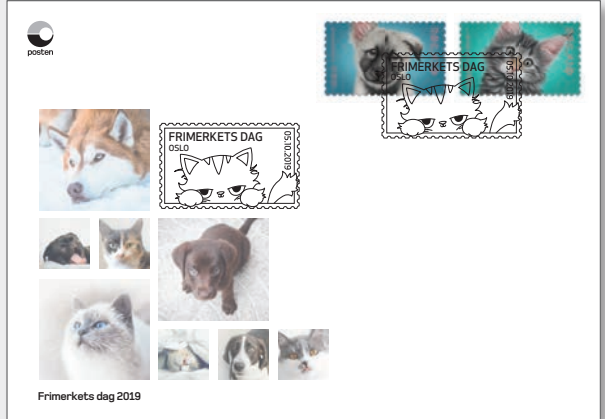
Lørdag 24. august hadde Norsk Filatelistforbund sitt landsmøte. Konvolutter ble tilbudt både med Nordia-stempel og med landsmøte-stempelet.

Søndag 25. august markerte vi at det er 100 år siden navnet Østfold fylke ble tatt i bruk. Fram til 1919 het Østfold Smaalenenes amt. En egen konvolutt med Nordia-stempel ble også tilbudt.

Det ble også laget et eget utstillingskort til Nordia 2019 og et kort frankert med frimerke nr. 2000.

Bestill på posten.no/frimerkebutikken eller på vedlagte kupong.

Frimerkets dag

Cecilie Sørgårds vakre kjæledyr-illustrasjoner var motivene på frimerkene til Frimerket dag.

Frimerkets dag ble markert på flere steder rundt i landet av både postkontorer og frimerkeklubber.

Det ble laget en egen konvolutt stemplet med Frimerkets dag-stempel.

Pris kr 49,-.

Bestill på posten.no/frimerkebutikken eller på vedlagte kupong.

- The Eagle has landed!

Klokken 21.17 norsk tid den 20. juli var det nøyaktig 50 år siden den aller første månelandingen.

Folk over hele verden satt klistret til TV-skjermene for å få med seg dette historiske øyeblikket. Noen få timer senere kunne astronauten Neil Armstrong ta det første steg på månen mens han uttalte «That's one small step for (a) man – one giant leap for mankind.»

I denne flotte jubileumsfolderen kan du lese både om månen og månelandingen. Du får også en jubileumskonvolutt frankert med månefrimerket med ekte meteorittstøv fra 2011, stemplet med et eget motivstempel i anledning jubileet.

Pris kun kr 50,-

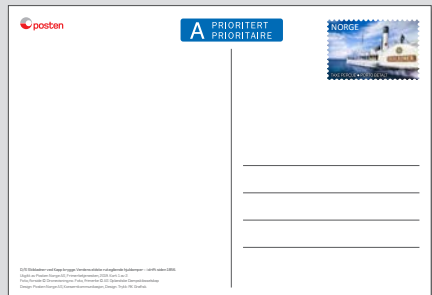
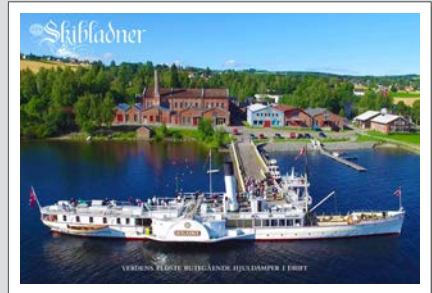

MÅNELANDINGEN
50 ÅR
OSLO
20.07.2019

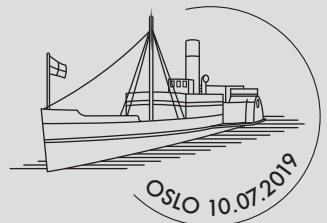
Bestill på posten.no/frimerkebutikken
eller på vedlagte kupong.

Postkort på Skibladner

Hjuldampere Skibladner fikk nye postkort til turistsesongen 10. juli. Kortene er ferdig frankert for framsending i hele verden.

Pris pr.
kort:
kr 42,-

Kvalitetsalbum

Gi din frimerkesamling den beste oppbevaring!

Vi kan tilby et bredt utvalg av album til dine frimerker, førstedagsbrev og samleprodukter. Samtlige album er laget av den tyske produsenten Leuchtturm Albenverlag, som er kjent for sin høye produktkvalitet. Vario-albumpermen og luksusutgaven av Norgesalbum er spesielt produsert og tilrettelagt for Posten.

Bestill på posten.no/frimerkebutikken
eller på vedlagte kupong.

Vario album

Vår bestselger! Spesialprodusert albumperm med Postens logo i pregetrykk på ryggen. Albumet har en praktisk ringbindløsning for enkel innsetting av albumblader. Vario album passer til de fleste av Postens samleprodukter, og leveres med tilhørende oppbevaringskassett. Blader medfølger ikke.

kr 399,-

Leveres også i stor utførelse med Leuchtturm-logo i gullpreg på albumryggen.

kr 499,-

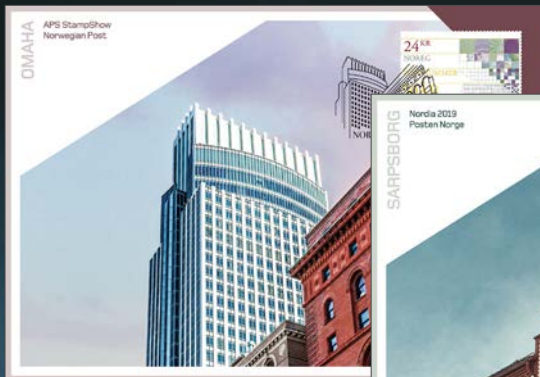
Albumblader til Vario album

Pakker med 5 albumblader: kr 59,-

Luksus Norgesalbum

Luksus Norgesalbum består av tre bind med plass til samtlige norske frimerker, tjenestemerker og portomerker. De solide og elegante albumene fra Leuchtturm Albenverlag er utført i en elegant blåfarge med det norske flagget i pregetrykk på ryggen. Et norgeskart i rødt, hvitt og blått er preget på albumenes forside. Albumene leveres med matchende oppbevaringskassett.

Bind I 1855-1979:	kr 1 549,-
Bind II 1980-2009:	kr 1 649,-
Bind III 2010-2017:	kr 749,-
Tom albumperm:	kr 549,-

Utstillingskort

I august var Posten representert på to frimerkeutstillinger; APS Stamp Show i Omaha og Nordia 2019 i Sarpsborg.

Omaha er den største byen i Nebraska, med vel 500 000 innbyggere. Bygningen på utstillingskortet ble oppført i 1888–89 for et livsforsikringsselskap, og huset fram til 1972 Omaha National Bank. The Omaha Building, som den kalles i dag, står oppført på USAs liste over nasjonale kulturminner. Bygningen vi ser i bakgrunnen heter First National Bank Tower, og er med sine 45 etasjer den høyeste i Nebraska.

Sarpsborg er fylkeshovedstad i Østfold. Bykommunen har i overkant av 55 000 innbyggere, og utgjør sammen med nabobyen Fredrikstad et av Norges største byområder med rundt 110 000 innbyggere. Bygningen på utstillingskortet ble oppført i 1902, og regnes av mange som en av Østfolds vakreste. Bygningen ligger attraktivt til på torget i Sarpsborg sentrum, og har opp igjennom årene huset både forretninger og leiligheter.

Pris pr kort: kr 27,-

Bestill på posten.no/frimerkebutikken eller på vedlagte kupong.